

На основу члана 7. став 2. Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, број 101/05),

министар рада и социјалне политике доноси

ПРАВИЛНИК

о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при ручном преношењу терета
(„Службени гласник РС”, број 106/09)

I. Основне одредбе

Члан 1.

Овим правилником прописују се минимални захтеви које је послодавац дужан да испуни у обезбеђивању примене превентивних мера при ручном преношењу терета при којем нарочито постоји ризик од настанка повреде или обољења кичменог стуба.

Члан 2.

Ручно преношење терета, у смислу овог правилника, представља свако преношење или придржавање терета масе веће од три килограма од стране једног или више запослених, укључујући подизање, спуштање, гурање, вучење, ношење или померање терета при којем, услед његових карактеристика или неповољних ергономских услова, нарочито постоји ризик од настанка повреде или обољења кичменог стуба запослених.

Члан 3.

Под изразом кичмени стуб подразумева се кичмени стуб са свим припадајућим структурама.

II. Обавезе послодавца

Члан 4.

Послодавац је дужан да предузме одговарајуће организационе мере или да користи одговарајућа средства, а нарочито опрему за рад на механизовани погон да би избегао ручно преношење терета.

Послодавац је дужан да, где није могуће избећи ручно преношење терета, предузме одговарајуће организационе мере, користи одговарајућа средства или да обезбеди запосленима коришћење таквих средстава са циљем да се отклони или смањи ризик од настанка повреде или обољења кичменог стуба који настаје при том ручном преношењу терета.

Члан 5.

Послодавац је дужан да, у случају када се ручно преношење терета не може избећи, организује обављање послова тако да се ручно преношење терета обавља на безбедан и здрав начин и да:

- 1) процени, уколико је могуће пре почетка обављања послова, безбедносне и здравствене услове на раду према врсти послова узимајући у обзир карактеристике терета;
- 2) спровођењем превентивних мера отклони или смањи ризик од настанка повреде кичменог стуба запослених, узимајући у обзир карактеристике радне околине и захтеве који се јављају при обављању послова.

Послодавац је дужан да, ради процене безбедносних и здравствених услова на раду и спровођења превентивних мера, изврши процену ризика на радном месту и у радној околини на коме се ручно преношење терета не може избећи, узимајући у обзир факторе ризика у складу са

Прегледом фактора ризика (Прилог 1), односно да изврши делимичну измену и допуну акта о процени ризика уколико је процена ризика извршена тако да нису евидентирани и процењени фактори ризика наведени у Прилогу 1.

Преглед фактора ризика (Прилог 1) одштампан је уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 6.

Послодавац је дужан да обезбеди да радни процес буде прилагођен телесним и психичким могућностима запосленог, односно да при распоређивању запосленог на послове на којима се ручно преношење терета није могло избећи узме у обзир индивидуалне факторе ризика за те запослене у складу са Прегледом индивидуалних фактора ризика (Прилог 2).

Преглед индивидуалних фактора ризика (Прилог 2) одштампан је уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 7.

Послодавац је дужан да, у случају када се ручно преношење терета не може избећи, организује обављање послова тако да запослени подижу или носе терет чија маса не прелази одговарајућу вредност у складу са вредностима наведеним у Табели 1.

Табела 1.

Старосна доб запослених	Највећа дозвољена маса терета [kg]	
	мушкарци	жене
15 до 19 година	35	10
од 19 до 45 година	50	25
више од 45 година	40	15

Послодавац је дужан да, у случају када се ручно преношење терета не може избећи, организује обављање послова тако да труднице не обављају послове ручног преношења терета.

Члан 8.

Послодавац је дужан да, у случају када се ручно преношење терета не може избећи, организује обављање послова тако да кумулативна маса терета који запослени подижу и носе не прелази одговарајућу вредност у складу са вредностима наведеним у Табели 2.

Табела 2.

Дужина ношења [m]	Учестаност ношења [min ⁻¹]	Кумулативна маса		
		[kg/min]	[kg/h]	[kg/8h]
≤1	8	120	7.200	10.000
>1 ≤ 2	5	75	4.500	10.000
> 2 ≤ 4	4	60	3.000	10.000
> 4 ≤ 10	2	30	1.500	10.000
> 10 ≤ 20	1	15	750	6.000

Кумулативна маса терета јесте производ масе терета и учестаности ношења у јединици времена.

Кумулативна маса терета који подижу и носе жене не сме да буде већа од 4.000 у току осмочасовног радног времена.

III. Обавештавање запослених

Члан 9.

Послодавац је дужан да запосленима или њиховим представницима за безбедност и здравље на раду обезбеди све информације које се односе на безбедност и здравље на раду, а нарочито о мерама које се предузимају у циљу остваривања безбедних и здравих услова за рад при ручном преношењу терета.

Информације морају да садрже минимум података који се односе на:

- 1) масу терета;
- 2) тежиште најтеже стране терета код ексцентричних терета.

IV. Оспособљавање запослених

Члан 10.

Послодавац је дужан да у току оспособљавања за безбедан и здрав рад, запослене који ручно преносе терет упозна са свим врстама ризика који се могу појавити на радном месту и у радној околини, а који настају при ручном преношењу терета.

V. Сарадња послодавца и запослених

Члан 11.

Послодавац и запослени, односно њихови представници за безбедност и здравље на раду дужни су да сарађују у вези са свим питањима која се односе на ручно преношење терета.

VI. Прелазне и завршне одредбе

Члан 12.

Послодавци који су, пре ступања на снагу овог правилника, започели обављање делатности, односно организовали обављање послова тако да запослени обављају послове ручног преношења терета, дужни су да своје пословање ускладе са одредбама овог правилника у року од две године од дана ступања на снагу овог правилника, осим са одредбом члана 7. став 2. овог правилника – коју су дужни да примењују од дана ступања на снагу овог правилника.

Члан 13.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 110-00-00009/2009-01
У Београду, 2. децембра 2009. године

МИНИСТАР

Расим Љајић

ПРЕГЛЕД ФАКТОРА РИЗИКА

1. Карактеристике терета

При ручном преношењу терета нарочито постоји ризик од настанка повреде или обољења кичменог стуба, ако је терет:

- сувише тежак или велик;
- гломазан или га је тешко прихватити;
- нестабилан или се његов садржај помера;
- позициониран на начин који захтева да се терет држи или преноси на удаљености од трупа или тако да захтева савијање или увијање трупа;
- због свог облика и/или састава такав да лако може проузроковати повреду на раду запосленог, нарочито у случају судара или удара.

2. Потребан физички напор

При ручном преношењу терета нарочито постоји ризик од настанка повреде или обољења кичменог стуба, ако потребан физички напор:

- је сувише велик;
- се само постиже увијањем трупа;
- настаје као последица изненадног померања терета;
- је учињен са телом у нестабилном положају.

3. Карактеристике радне околине

Карактеристике радне околине могу нарочито да повећају ризик од настанка повреде или обољења кичменог стуба, ако:

- нема довољно простора за обављање послова, а посебно уколико је висина простора недовољна;
- су подови или радне површине неравни због чега постоји опасност од спотицања или су клизави у односу на обућу који запослени користи;
- радно место или радна околина онемогућавају безбедан положај терета у односу на тело запосленог или положај тела запосленог;
- постоје разлике у нивоима пода или радне површине услед чега се ручно преношење терета врши на различитим висинама;
- су подови или радне површине нестабилне;
- су услови радне околине неодговарајући.

4. Захтеви који се јављају при обављању послова

При ручном преношењу терета нарочито постоји ризик од настанка повреде или обољења кичменог стуба, ако се при обављању послова јављају, један или више, следећи захтеви:

- сувише учестао или продужен физички напор који посебно оптерећује кичмени стуб;
- недовољно дугачак период одмора или опоравка од напора;
- велика висина подизања или дужина ношења или померања;
- брзина рада коју захтева обављање послова, а на коју запослени не може да утиче.

ПРЕГЛЕД ИНДИВИДУАЛНИХ ФАКТОРА РИЗИКА

При ручном преношењу терета нарочито постоји ризик од настанка повреде или обољења кичменог стуба, ако:

- радни процес није прилагођен телесним и психичким могућностима запосленог;
- запослени користи средства и опрему за личну заштиту на раду.